

**FRAZEMI SA SASTAVNICAMA PAS I MAČKA
U HRVATSKOM I BUGARSKOM JEZIKU
(SEMANTIČKA ANALIZA)**

Ana Vasung

Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatska

The paper deals with corpus of Croatian and Bulgarian phrases with components «Dog» and «Cat». We analyse origins, motivation, semantics and their equivalence in both languages.

The semantic analysis shows that phrases mostly refer to human character and behaviour.

0. Uvod

Tema ovog rada su frazemi sa sastavnicama pas i mačka u hrvatskom i bugarskom jeziku. Frazemi sa zoonimskom sastavnicom su uz somatizme najveća skupina u frazeološkom fondu. Mnogobrojnost te frazeološke skupine može se protumačiti čovjekovim suživotom sa životinjama koje su predstavljale lovinu, radnu životinju, domaću životinju, ali i prijetnju. U toj su skupini najbrojniji frazemi sa sastavnicama pas i mačka, koje su oduvijek čovjeku najbliže životinje, i u ruralnim i u urbanim sredinama, i u davnim vremenima kada su bili neizostavni dio svakog imanja kao radne životinje i u moderno doba kada postaju kućni ljubimci i ravnopravni članovi obitelji.

1. Korpus

Izvori, koje sam koristila za sastavljanje korpusa, su jednojezični rječnici, hrvatski i bugarski frazeološki rječnici, a podatke sam dobivala i od izvornih govornika.

Korpus sadrži 98 bugarskih frazema; 68 sa sastavnicom *куче*, 25 sa sastavnicom *котка* i 5 frazema s obje sastavnice. Hrvatski korpus ima 63 frazema; 37 frazema sa sastavnicom *pas*, 15 sa sastavnicom *mačka* i 11 fraze-

ma koji sadrže obje sastavnice. Iz analize su izostavljene jezične varijante (*mačak, mače, mačić, pseto* u hrvatskom jeziku i *котарак, котак, коме, мачка, кученце, кушле, кучка, нес, нсе* u bugarskom jeziku), a nisu uključeni ni frazemi sa sastavnicama posvojnih pridjeva (*pasji, mačji*).

U članku se, metodom kontrastivne analize, promatraju hrvatski i bugarski frazemi u užem smislu. Ovdje je predstavljena analiza na semantičkoj razini.

2. Semantička analiza

Semantička analiza obuhvaća frazeološko značenje, porijeklo frazema, njegovu motiviranost i stupanj desemantizacije. Svi frazemi iz korpusa su djelomično ili potpuno desemantizirani.

Frazemi sa sastavnicama pas i mačka (kao i sa svim ostalim zoonimskim sastavnicama) motivirani su životinjskim osobinama, njihovim vanjskim izgledom, ponašanjem, ali i odnosom prema čovjeku, kao i čovjeka prema životinjama. Razlikujemo konkretne, asocijativne i apsurdne poticajne motive. Konkretni motivi su stvarni i prepoznatljiviji (presti kao mačka, žustar kao mačka), asocijativni pretpostavljaju uzimanje u obzir okolnosti koje frazem opisuje (*bijesan kao pas u žeželju*), a apsurdni nemaju logično objašnjenje, to su motivi koji su životinjama nametnuti čovjekovom subjektivnom interpretacijom (*bezobrazan kao pas, lagati kao pas*). Po mišljenju Ivane Vidović–Bolt postoje još i biblijski i antički poticajni motivi (Vidović – Bolt: 2004), no takvi frazemi nisu zastupljeni u ovom radu.

2.1. Frazemi sa sastavnicom PAS (КУЧЕ)

U korpusu je zabilježen veći broj frazema s ovom sastavnicom, što se objašnjava činjenicom da je pas privrženiji čovjeku od mačke i njihova je veza puno čvršća. Većina frazema tako ukazuje upravo na čovjeka, njegove osobine i ponašanje, pa čak i one osobine koje uopće ne možemo pripisati psu.

2.1.1. Frazemi motivirani osobinama, simbolikom psa te njegovim ponašanjem

U oba se jezika vjeran i odan čovjek uspoređuje sa psom (*верен като куче, вярно куче* na някого, vjeran kao pas).

U hrvatskom se jeziku sa psom uspoređuje bijesan čovjek (*bijesan kao pas u žeželju*), gladan (*gladan kao pas*) i žedan (*žedan kao pas*), lijen (*lijen kao pas*), ljubomoran (*ljubomoran kao pas*), ljut (*ljut kao pas*), mršav

(*mršav kao pas*), nervozan (*nervozan kao pas*), ružan (*ružan kao pas*), umoran (*umoran kao pas*), brbljiv i glasan (*ne bi koga nadlajalo ni devet pasa*), osoba koja trpi nepravdu (*trpjeti kao pas*), osoba sklona ulizivanju (*puzati kao pas*), a u bugarskom su korpusu zabilježeni frazemi koji opisuju ljubomornu, zlu i umornu osobu (*ревнив като куче, зъл като куче, уморен като куче*).

Uloga psa kao radne životinje u ruralnim sredinama iskorištena je u frazemima koji opisuju čovjeka iscrpljena radom (*mučiti se / namučiti se kao pas, naraditi se kao pas, измъча се като куче*) čovjeka koji naporno radi (*raditi kao pas*) i muči se (*страдам (тегля, гладувам) като куче*).

Slika psa na lancu u oba je jezika iskorištena u frazemima kao pas na lancu i *като куче на сиджимка (кашика)* u opisu neslobodna čovjeka, dok frazem kao pas pušten s lanca ukazuje na ponašanje čovjeka koji je iznenađeno dobio slobodu. Loše uvjete života opisuje frazem *куче да вържееш някъде ще пукне* u čijem je semantičkom talogu slika zavezanog psa.

Tugaljiv pseći pogled motivirali su nastanak frazema žao je kao psu komu i *мъчно е някому като на куче* koji opisuju tužnu osobu. U semantičkom talogu frazema *мигам (примигвам) като <куче> в лапавица i мигам (примигвам) като <куче> във воденица* je slika psa koji trepće u mećavi ili mlinu, a imaju značenje «gledati zbunjeno, s krivicom, dok prekoravaju, kritiziraju koga».

U hrvatskoj su frazeologiji zabilježeni frazemi zaljubljen kao pas i zaljubiti se kao pas motivirani ponašanjem psa u vrijeme parenja.

Jedna od glavnih značajka pasa je njegov rep, koji je poslužio kao semantički talog u frazemima *като кучето с опашката си*¹ [kao pas svojim repom] koji znači «nebržno, nemarno, površno» i *кучето под опашката* [psu pod repom] koji ukazuje na loše, zabačeno mjesto.

Odnos psa prema hrani motivirao je nastanak frazema gladan kao pas koji znači jako gladan, *хвърлям / хвърля като на куче някому* [bacati / baciti kao psu kome] koji opisuje davanje oskudnih obroka, na grub način i ponižavajuće, a frazem *чакам като куче пред касаница* [čekati kao pas pred mesnicom] opisuje osobu koja čeka, mota se da bi joj nešto bacili. Ljudska osobina pretjerane opreznosti opisuje se frazedom *въртя се (обикалям) около някого, около нещо като куче <на сватба> за комад*, a motiviran je slikom psa koji se mota na svadbi kako bi dobio malo hrane.

Psi su poznati kao otporne životinje, koje se brzo oporavljaju nakon ranjavanja ili neke bolesti, a otuda dolazi i frazem *минава ми (засдравява*

1 U zagradama se navodi doslovan prijevod onih bugarskih frazema čija motiviranost nije opisana u tekstu.

ми, преминава ми) като на куче [prolazi kome što kao na psu, oporavlja se tko kao pas] koji opisuje ranu koja brzo prolazi (u hrvatskom jeziku isto značenje ima poslovice *na psu rana, na psu i zarasla*).

U oba se jezika život i smrt u bijedi i samoći povezuje sa psom (*живея като куче под стряха* [živjeti kao pas pod strehom], *живея (умирам, издъхвам, пуквам) като куче* [živjeti (umrijeti, izdahnuti, puknuti) kao pas], *умра като куче* [umrijeti kao pas], *умриjeti (crknuti) као pas* <uz tarabu>, *živjeti као pas*, a u bugarskom su jeziku zabilježeni i frazemi koji opisuju veliku bijedu i siromaštvo (*и кучетата вар не лижат някъде, и кучетата вар не ядат някъде*) koji u semantičkom talogu imaju sliku pasa koji ni kreč ne mogu jesti zbog velike bijede.

Psi lugalice motivirali su nastanak frazema *lutati (landrati, skitati se) као <jalovi> pas*.

U bugarskom se jeziku uz pse veže i svađanje (*заяждам се като куче* [posvađati se kao pas], *ядем (заяждаме се) като кучета* <през плет> [svađati se / posvađati se) kao psi <preko plata>). Frazem *кучета да лаят по някого или нещо* motiviran je psećim lavežom, a ukazuje na nešto jako loše i ružno. Frazem *и куче не го лае* znači «sasvim propasti», a temelji se na slici čovjeka na kojeg ni psi ne laju.

U frazeologiji obaju jezika se brojnost povezuje sa psom; u osnovi je bugarskog frazema *валят като на бясно куче камъне* slika bijesnog psa kojeg se gađa kamenjem, slika crva u mrtvom psu osnova je frazema *като в умряло куче червеи*, a i frazemi *има някого като глутница кучета* i *има koga као kusih (kusatih) pasa* ukazuju na velik broj osoba. Suprotno značenje «pusto, prazno, nitko» ima frazem *nema ni psa*, a frazem *ni bijesan pas* rabi se samo u značenju «nitko».

2.1.2. Frazemi motivirani apsurdnim i nelogičnim motivima i odnose se na osobine i ponašanje čovjeka koji su pripisani psu bez logičkog razloga

U oba jezika je iskorišten motiv laganja u frazemima *lagati као pas, lažljiv као pas* i *лъжа като куче*, a osim lažljive i ravnodušna se osoba uspoređuje sa psom (*mariti за koga, за što, као pas за пету ногу*), te bezobrazna osoba (*безобразан као pas*).

Korpus bugarskih frazema sa zoonimom *pas* bilježi i veliki broj frazema koji ukazuju na teške, bezizlazne situacije u kojima se čovjek može naći. Slika bijesnog psa napadnutog štapovima osnova je frazema *върви ми (потъргна ми) като на бясно куче тояги (тоягите)*, a znači «nikako, uopće ne ide, dešavaju se samo loše stvari», frazem *заборчлял съм и на кучетата* ukazuje na velike dugove, a u semantičkom je talogu osoba koja

je dužna čak i psima, težak i bezizlazan položaj opisuje frazem *наредих се като куче в каруца (кола)* motiviran slikom psa u kočiji, kao i frazem *добре ми е като на куче в каруца* koji znači «jako je loše komu».

U bugarskoj su frazeologiji zabilježeni frazemi sa zoonimom pas koji ukazuju na radnju koja se nikako ne može dogoditi; *когато бил вълка куче* [kada je pas bio vuk] i *кога (когато) стане вълка куче* [kada pas postane vuk], a u semantičkom je talogu vjerovanje da je pas potomak vuka, a ista je slika iskorištena u frazemu *вълк куче става ли?* koji znači «čovjek ne mijenja svoju narav» (u hrvatskom jeziku isto značenje ima poslovice *vuk dla-ku mijenja, a ćud nikada*).

U obama se jezicima za opis nečeg lošeg, ružnog i odbojnog rabi frazem *ни пас с маслом (на маслу) не би појео (покусав)* *што* i bugarski *куче с масло не ги яде*.

Brojni su i negativno konotirani frazemi koji opisuju čovjeka i njegove mane koje ga dovode u teške situacije: frazem *давам слама на кучето, а кокали на мулето* temelji se na slici čovjeka koji daje slamu psu, a kosti magarcu i ukazuje na čovjeka koji vrši glupe i nerazumne radnje, frazedom *и кучетата не ме ядат* [ni psi ne jedu koga] opisuje se nesposoban čovjek te čovjek koji ne brine za sebe *фразетот <мене> кучета ме яли* [psi su jeli koga], a u osnovi frazema *лая като банско куче пред кола* je slika psa koji laje ispred kočije, a ukazuje na osobu koja se gura tamo gdje joj nije mjesto.

U frazemu *връщам се като куче на бълвоча си* iskorištena je slika psa koji se na vraća na ono što je povratio i ukazuje na ponovno okretanje onima kojima je tko nanio zlo, a frazem *храни куче да те лае* znači «učiniti dobro kome, a on vraća zlom», motiviran je slikom psa kojeg se hrani, a on ipak laje na svog dobročinitelja.

U semantičkom talogu frazema *куче влаци <диря няма>* slika je psa koji se vuče, ali ne ostavlja trag, a opisuje prekršaj koji će ostati nekažnjen.

Neodlučnog čovjeka, koji puno razmišlja opisuje frazem *мисля като куче на велики посты*, motiviran slikom psa za vrijeme posta; samovoljnog čovjeka opisuju frazemi *намерил съм село без кучета, тръгнал съм без сопа* [pronaći село без pasa, krenuti bez batine]; *намерил съм село без кучета <тръгнал съм без тояга>* [pronaći село без pasa <krenuti bez toljage>] i *намерил съм стадо без кучета* [pronaći стадо без pasa], u čijem je semantičkom talogu čovjek koji pronalazi село без pasa i koristi situaciju. Frazem *на умряло (мъртво) куче нож вадя* ukazuje na osobu koja se pravi hrabra kada više nema opasnosti, a iskorištena je slika osobe koja vadi nož na već mrtvog psa.

Selo u kojem nema ni psa semantički je talog i frazema *село без кучета* koji ukazuje na organizaciju bez reda i kontrole.

Čovjeka koji se osramotio i postao predmet ismijavanja opisuje frazem *смеят ми се и кучетата*, koji sadrži sliku čovjeka kojem se čak i psi smiju, a osoba koja razlaže pse iskorištena je u frazemu *разлаивам кучетата* i opisuje osobu koja izaziva javnost i postaje predmet napada i kritika od strane zlonamjernika.

Frazemi *свършивам я (свършивам работата) като кучето на нивата* i *свършил я като кучето с опаишката си* opisuju čovjeka koji je nešto loše (neuspješno) obavio, kao što je u semantičkom talogu pas loše završio na njivi ili sa svojim repom.

Osobu koju svi znaju opisuju frazemi *знаят ме и кучетата* [poznaju koga i psi], *знаят ме и късите кучета* [poznaju koga i kusati psi], a osobu koja ima mane i ne krije ih, ali ju netko trpi jer mu je blizak frazem *наше куче* [naš pas].

- Frazemi motivirani ponašanjem čovjeka prema psu

Nasilnim i nehumanim ponašanjem ljudi prema psu motivirani su frazemi *истуци као пса кога, поступати с ким као са псом, третирати као пса кога и убити као пса кога*, te bugarski *избивам (изтрепвам) като кучета, пребия като куче някого и убиям / убивам (претрепвам) като куче*, a iskorištena je i slika prebijenog psa u frazemu *влача се (влека се, ходя) като пребито куче* [vući se (hodati) kao prebijen pas] sa značenjem «jedva (posljednjim snagama, malaksalo) se vući».

Čovjekova želja za dominacijom nad psom izražena je u frazemima *беся кучето* [objesiti psa] i *коля кучето* [zaklati psa] koji znače «biti glavni, imati vlast u svojim rukama».

2.2. Frazemi sa sastavnicom МАЧКА (КОТКА)

2.2.1. Frazemi motivirani ponašanjem i simbolikom mačke

Mačja obilježja kao konkretni poticajni motivi upotrijebljeni su u frazemima koji opisuju spretnu i snalažljivu osobu (*žustar kao mačka, катеря се като котка*). Mačje pređenje ukazuje na zadovoljnu osobu (*presti kao mačka*), a slična slika mačke koja se mazi iskorištena je u bugarskom frazemu sa značenjem «nježno se maziti» (*гала се като котка*).

Slika pretučene mačke osnova je frazema *изгледати (осјецати се) као пребјена мачка*, koji ukazuje na čovjeka loša izgleda iscrpljena napornim radom

Odnos mačke prema hrani iskorišten je u frazemima *popašan kao mačka na ribu*, koji označava pohlepnu i nezasitnu osobu, *vrjeti se (motati, obilaziti) oko koga oko čega, kao mačka oko vruće kaše* u opisu neodlučna i pretjerano oprezna čovjeka, te čovjeka koji se pretvara i pravi nezainteresiran u frazemu *neće mačka kobasice*, i u bugarskim frazemima; *гледам като котка на джигер* [gledati kao mačka jetricu] motiviran mačjim zurenjem, koji izražava čovjekovu želju za hranom, te *като котки на сирене* [kao mačke na sir] koji opisuje navalu na što, u velikom broju i s velikom željom.

U oba jezika iskorištena je slika mačjeg kretanja; besciljno kretanje izražava se frazomom *ісі као ćorava mačka*, a u bugarskom je jeziku bešumno kretanje izrečeno frazomom *стъпвам (ходя, вървя) като котка* [koračati (hodati, ісі) kao mačka].

Mačje nezadovoljstvo izraženo mrštenjem iskorišteno je u frazemu *навъсвам се (намусвам се) като котка на зло време* [mrštiti se / namrštiti se] kao mačka na loše vrijeme], a znači «jako se mrštiti», a frazomom *гледам като котка в календар*, koji sadrži sliku mačke koja bulji u kalendar opisuje se tupo gledanje, buljenje. U hrvatskom jeziku tom je frazemu ekvivalentan *gledati (buljiti i sl.) kao tele u šarena (nova) vrata*.

Mačke su poznate kao brižne i nježne majke koje svoje mlade pažljivo skrivaju i čuvaju i ta je slika upotrijebljena u oba jezika (*nositi (prenašati, prenositi, premještati) kao mačka mlade što, мъкна като котка малките си нещо*), a opisuje često premještanje stvari s jednog mjesta na drugo.

Mačjim glasanjem motiviran je frazem *дера котки (котка, котката)* [derati mačke (mačku)] koji opisuje povraćanje. Neskladno pjevanje ili sviranje opisuje frazem *дразня котките* [gnjaviti mačke].

Tvrđnja da se mačka uvijek dočeka na noge motivirala je nastanak frazema *като котка по гърб не падам / падна і падам / падна като котка на краката си*, koji opisuju čovjeka koji je uvijek u pravu i ne priznaje krivicu.

Frazem *настъпвам / настъпя <котката (котето)> по (за) опашката* ima značenje «doticati / dotaći osjetljivu temu», a motiviran je slikom gaženja mačjeg repa, na što je mačka jako osjetljiva.

Odnos lovca – mačke i lovine – miša motivirao je nastanak brojnih frazema s obje sastavnice.

Slika njenog vrebanja miša iskorištena je u frazemu *вардя като котка мишка* [čuvati kao mačka miša], koji opisuje pažljivo čuvanje koga, a njeno poigravanje s mišem motiviralo je nastanak frazema *игра маčke і миша* koji ukazuje na borbu neravnopravnih protivnika, nezanimljivu borbu, zatim *играти се (поигравати се / поиграти се) с kim маčke і миша* koji znači «igrati se (poigravati se / poigrati se) s kim, pretvarati se» i *играя си някого, като*

котка (котката) и мишка (мишката) koji opisuje zabavljanje uz mučenje i uništavanje koga.

Sastavnice mačka i miš tvore frazem kojima se opisuje velika hladnoća *котка и мишка це спят заедно* [mačka i miš će zajedno spavati].

2.2.2. Frazemi motivirani apсурдним или nelogičnim motivima

Pohlepan i nezasitan čovjek opisuje se frazemom *и маčku би помузео тко*.

Za isticanje čega što se nikad neće dogoditi u bugarskom jeziku zabilježen je frazem *кога направят котката калузерка* [kada mačku učine kaluđericom], a njemu su u hrvatskom ekvivalentni *kad na vrbi rodi grožđe, na sveto nigdarjevo* ili *na svetoga nikada*.

2.2.3. Frazemi motivirani ponašanjem čovjeka prema mački

Nasilje je iskorišteno u frazemima *истући (pretući, prebiti) као маčku кога* sa značenjem «žestoko (jako) istući koga» i *убити (устекати) као маčku кога*, koji označava bezobzirno ubojstvo.

U bugarskom su tim frazemima ekvivalentni frazemi *пребия като мръсно коте някого* i *убия (удава) като мръсно коте някого*, čija je sastavnica hipokoristik *коте*.

2.2.4. Frazemi koji imaju izvor u književnim djelima или narodnim običajima

Frazem *влизам / вляза с котка в чувал* znači «biti u lošem položaju pri obavljanju zajedničkog posla s kim», a u semantičkom talogu ima sliku čovjeka koji se zajedno s mačkom našao u vreći.

Hrvatski frazem *куповати / купити (uzimati / uzeti) маčku и врећи* ukazuje na nepromišljenu kupovinu, a za njega sam pronašla dva izvora: prvi je legenda o Tillu Eulenspieglu iz 16.st. koji je krznaru prodao mačku u vreći od zečje kože, a drugi je običaj iz 18.st. kada su odojci na sajmove dopremani zatvoreni u vreći, pa bi varalice često u vreću stavljali mačke i varali kupce.

Za frazem *на котка хлопка* [na mački zvono], sa značenjem «nešto neostvarivo» u Novom frazeološkom rječniku dato je objašnjenje: «iz priče o miševima, koji su htjeli objesiti zvono na mačku, pa kad bi ga čuli mogli bi pobjeći, sakriti se i spasiti svoj život.» (Ничева, 1993: 164), čime bi se taj frazem moglo klasificirati kao knjiški.

U bugarskom jeziku zabilježen je i nacionalni frazem *одурам / одера котката (раздирам / раздера) котката <на прага>*, koji je nastao iz

narodnog svadbenog običaja u kojem mladoženja zakolje mačku na pragu kuće, kako bi uplašio mladenku i uvjerio ju da mu se mora pokoravati (Ничева et al., 1975).

U semantičkom talogu frazema *минава / мина ми черна котка помежду ни (между нас), мина ми <черна> котка път и пресеке ми котка път (пътя)* narodno je praznovjerje koje se odnosi na crnu mačku koja ako prijeđe preko puta donosi nesreću. Prvi frazem opisuje svađu, ljutnju zbog nečeg beznačajnog, a druga dva ukazuju na neuspjeh.

2.3. Frazemi s obje sastavnice motivirani odnosom psa i mačke

U korpusu obaju jezika brojni su frazemi s dvjema zoonimskim sastavnicama (*pas* i *mačka*, odnosno *mačka* i *pas*) kojima se opisuju neskladni međuljudski odnosi.

U hrvatskoj se frazeologiji ono iskazuje frazemima *biti kao pas i mačka, gledati se kao pas i mačka, slagati se kao pas i mačka, voljeti se kao pas i mačka* i *živjeti kao pas i mačka*, kod svih je zabilježena i inverzija (*mačka i pas*), a njihovo je značenje «ne slagati se, stalno se svadati, biti u lošim odnosima».

U bugarskim je frazemima provedena djelomična desementizacija. Frazem *гледаме се като куче (кучето) и котка (котката)* [gledati se kao pas i mačka] znači «gledati se neprijateljski», život u neprestanoj svađi i mržnji opisuje frazem *живеем като куче (кучето) и котка (котката)* [živjeti kao pas i mačka], a frazem *погаждаме се (разбираме се) като куче (кучето) и котка (котката)* [svadati se (razumijeti se) kao pas i mačka] ukazuje na svađu i neslogu. U istu skupinu ubrajaju se i frazemi *обичаме се като кучето и котката* [voljeti se kao pas i mačka] i *обичаме се като мишката и котката*, u kojem je sastavnica *куче* zamijenjena s *мишка*, sa značenjem «uopće se ne voljeti».

Veliku hladnoću opisuju frazemi *котка и куче ще спят заедно и pas i mačka zajedno спavaju*, a motivirani su slikom psa i mačke (ili miša) koji спavaju zajedno za vrijeme velike hladnoće kako bi se ugrijali.

3. Zaključak

Kontrastivna analiza frazema sa sastavnicama *pas* i *mačka* u bugarskom i hrvatskom jeziku pokazuje sličnosti dvaju srodnih jezika.

Svi analizirani frazemi imaju provedenu djelomičnu ili potpunu desementizaciju što je prikazano u semantičkoj analizi. Neki su frazemi motivirani ponašanjem i simbolikom životinja dakle konkretnim i realnim situaci-

jama (*vjeran kao pas*), a drugi apсурdim i nelogičnim motivima koji često životinjama pripisuju osobine koje pripadaju čovjeku (*lažljiv kao pas*).

Poznato je da su Grci poslovično smatrali da pas oponaša osobine svojega gospodara, pa ne iznenađuje što je većina frazema sa sastavnicom *pas* negativno konotirana i ukazuje upravo na čovjeka, njegove osobine i ponašanje.

Literatura

- Anić. Vladimir. 2003. Veliki rječnik hrvatskoga jezika. Zagreb: Novi Liber.
- Fink–Arsovski. Željka i sur. 2006. Hrvatsko – slavenski rječnik poredbenih frazema. Zagreb: Knjigra.
- Fink–Arsovski. Željka. 2002. Poredbena frazeologija – pogled izvana i iznutra. Zagreb: FF-press.
- Ladan. Tomislav. 2006. Etymologicon. Zagreb: Masmedia
- Ljubičić. Maslina. 1994. O hrvatskim zoonimima: konotativno značenje i frazeologija. Filologija. 22-23. Zagreb. 245 - 252
- Matešić. Josip. 1982. Frazeološki rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika. Zagreb: Školska knjiga.
- Menac. Antica. Fink–Arsovski. Željka. Venturin. Radomir. 2003. Hrvatski frazeološki rječnik. Zagreb: Naklada Ljevak.
- Pintarić. Neda. 1996. Poljski i hrvatski adresativni zoo-afektivni. Zbornik HDLP Jezik i komunikacija. Zagreb. 390 - 401
- Vidović–Bolt. Ivana. 2004. Frazemi sa zoonimskom sastavnicom u poljskom i hrvatskom jeziku: doktorska disertacija. Zagreb (rukopis).
- Арнаудов. Михаил. 1918. Български празнични обичаи. София.
- Нанова. Ани. 2005. Фраzeологичен синонимен речник на българския език. София: Хейзъл.
- Ничева. Кети. 1979. Пътища за възникване на frazeологизмите (върху материал от българския език). Въпроси на съвременния български книжовен език. Кн. XXIII. София. 177 - 226
- Ничева. Кети. 1987. Българска frazeология. София: Наука и изкуство.
- Ничева. Кети. 1993. Нов frazeологичен речник на българския език. София: Унив. изд. Св. Климент Охридски.
- Ничева. Кети. Спасова–Михайлова. Сийка. Чолакова. Кристалина. 1975. Фраzeологичен речник на българския език. Т. 1 и 2. София: БАН.
- Ничева. Мира. 2002. Фраzeологичен речник на българския език. София: Хермес.